

politično delo zakonski prepir kraljeve dvojice v škodo regenstvu in vsej deželi. Na Španjskem so se spravili na krmilo konservativci. Na Portugalskem so bili l. 1890 jako hudi časi. Brezozirna kolonijalna politika angleška bi bila skoraj uničila državo. Na Holandskem je umrl kralj in vladuje sedaj za mladoletno kraljico njena mati, vdova kraljeva.

Naši dopisi.

Iz Železnikov, 10. januarija. (Raznoterosti.) Zimo imamo tudi pri nas letos tako debelo, t. j. toliko snega in zraven tudi toliko občutno-hudega mraza, kakor enako že ne dolga leta. Tudi taki že pričenjajo tožiti, da jim bodo pošle prezgodaj drva, ki so se bili o pravem času preskrbeli obilo z njimi. In kedaj bo še tega konec, ker se nam sili dan na dan le novi sneg. Eni so ga že pričeli kidati iz ostrešij. Hudo zimo občutijo tudi ptički, in jih je letos nenavadno veliko pritislilo k hišam. Hvalevredno je, da jim ljudje prav obilno namečljejo zrnja pred prage, ter jih s tem preživijo v hudi zimski sili. V tem moramo pohvaliti tudi našo mladino. O poletji je bila že dve leti huda sovražnica metuljev-belinov, ter jih pokončala na tisoče, zdaj o zimi pa se proti ubogim ptičkom obnaša tudi prav milosrčna, in jim rada poklada zrnja in kruhove drobtinice; celo tudi orehove jedra in bučino seme na varne mesta.

Ako se prav spominjamo, smo tamle enkrat brali v časnikih, da bo mladini o zimskem času zaukazano drsanje na ledu. Včasih se ji je to prepovedalo zaradi mnogih nevarnost, ki ji pri tem pretijo. Kdaj se tudi otroci ložej prehladijo, kakor če po drsanji vsi zgreti na mrazi stojijo ali celo posedajo. (Kako se tudi obvalovalo na ledu šiva. naj bo omenjeno le memgrede.) Da si pa včasih še kedo zlomi pri tej zabavi roko ali nogo, ni čisto nič novega. Taka nesreča pripetila se je ravno preteklo nedeljo popoldan tudi tukaj pri nas, da si je nek 9 let stari šolar zlomil pri drsanju nogo, in so ga morali v silnem mrazu še tisti večer peljati v ljubljansko bolnišnico.

Ljudsko štetje se je vršilo v tukajšnji občini od 2. do 9. t. m. — Naštelo se je 1057 prebivalcev, 146 manj, ko l. 1880, ko je imel naš kraj še 1203 stanovnikov. O priliki sporočim o tem morebiti kaj več.

L.

Iz Pazina 11. januarija 1891. (Iz dop.) Tudi pri nas v Istri se ne pretakata med in mleko po potocih niti so pleteni ploti iz klobas, tudi pri nas je slabo, kakor drugod po svetu. Da je pa slabše, nego je bilo, tega nočemo niti ne moremo trditi. Od kar smo postali Hrvatje sami gospodarji v lastni hiši, obrnile se je uže marsikaj na bolje.

Kakor je cenjenim bralcem „Novic“ znano, gospodarilo so v naši občini, ki šteje v svojem okrožji 19

podobčin in je ena izmed največjih v Istri, sami zagrizeni Lahoni.

Vlada njih bila je samovolstvo in pristranost. Za nas, za naše šole, naša pota in naše vodnjake storilo se ni nič, trošilo se je mnogo za nepotrebne italijanske reči.

Hvala Bogu, temu ni več tako. Poslušali smo glas naših za narodno stvar unetih duhovnov in družih čestitih mož, obrnili hrbet naši narodnosti sovražnim lahomom, ter dali upravo naše občine v izključno narodne roke. Od začetka šlo nam je težko. Občinska uprava bila je posebno v gospodarskem oziru zelo zavožena; ali naši narodni poštenjaki se niso ustrašili tega in preverjeni, da prejšnjim gospodarjem ni bilo v prid ljudstvu, sklenili so trdno, da se mora na bolje obrniti. Za taka dela smo pa v prvi vrsti potrebovali moža, ki bi bil vse dobro vodil in tudi tu nam je bila sreča mila. Božja previdnost poslala nam je moža v osebi gosp. dr. Dukiča, odvetnika in deželnega glavarja namestnika, katerega smo si pred malo meseci županom zbrali, preverjeni, da bode zdaj vse ložje šlo in da bode njegovo županovanje osrečilo našo občino.

Ali kako smo se vstrašili, ko nam je pred nekoliko tedni, naš župan nevarno zbolel. Ne samo v naši občini, marveč po celej Istri navdajala je huda skrb srca vseh narodnjakov, ko so zvedeli to žalostno novico.

Ali kakor se kaže, ohranila ga nam bode vendar še božja previdnost, ter ne bode dopustila, da nam črna zemlja pokrije bitje, katero hrani v osebi toliko domovinske ljubavi, bistrournosti in jek'ene volje, koristi to ne samo naši občini marveč celej Istri.

Iz Ljubljane. — Iz deželnega odbora. Deželni zbor kranjski je v XII. seji dne 20. novembra 1890. l. na podstavi § 23. zakona z dne 28. julija 1889. leta dež. zak. št. 17, sklenil, da je sedanjo občinsko cesto iz Mengiša od deželne ceste Trzin-Kamnik do okrajne ceste Jarše Duplica, katera se nahaja v katastralnih občinah Mengiš in Preserje, uvrstiti med okrajne ceste.

Ta sklep objavil je deželni odbor v deželnem zakoniku za l. 1890. pod št. 24, okrajnemu cestnemu odboru pa naročil, da pripravi to cesto v tak stan, kakoršna mora biti po določilih cestnega zakona z dne 28. julija 1889, dež. zak. št. 17.

C. kr. ministerstvo za deželno brambo je dogovorno s c. in kr. državnim vojniskim ministerstvom povračilo, katero mora vojaški česar v dobi od 1. januarija do zadnjega decembra 1891. l. plačevati za opoludansko hrano, ki jo je stanodajalec dolžan dajati vojakom na prehodu od oficirskega namestnika doli, na Kranjskem določilo vsaki porciji, in sicer: Za mesto Ljubljano z 21 krajcarji in za ostale pohodne postaje s 17 in $\frac{1}{2}$ kr.

Njegovo c. in kr. apostolsko Veličanstvo je z najvišjim odločilom z dne 29. decembra 1890. l. potrdilo sklep

deželnega zbora z dne 24. novembra 1890. po katerem je za leto 1891. pobirati na Kranjskem sledeče priklade in sicer:

- 1.) 40% priklado na užitnino od vina, vinskega in sadnega mošta in od mesa;
- 2.) sledeče naklade:
 - a) od porabljenih likerjev in vseh poslajenih opojnih tekočin brez razločka na stopinje alkoholovine, od hektolitra po 6 gld.;
 - b) od vseh porabljenih žganih opojnih tekočin po stopinjah 100delnega alkoholometra za vsako hektolitersko stopinjo 18 kr.;
- 3.) 28% priklado na vso predpisano svoto vseh neposrednih davkov z vsemi državnimi prikladami.

Deželni odbor dovolil je v seji dne 9. januarija 1891. l. sledeče podpore; in sicer:

Za pogorelce: v Kleniku, občina Št. Peter na Notranjskem, 450 gld.; v Bojancih, občina Adlešiče, 300 gld.; v Babnigorici, občina Dobrunje, 250 gld.; v Bučah, občina Šmartno pri Tuhinju, 150 gld.; v Spodnjih Doynah, občina Sorica, 800 gld.; v Nadlesku, občina Staritrq pri Ložu 600 gld.

Za p o t o č i p o š k o d o v a n e: v občini Kilovče 250 gld.; v vaseh Zapotnica, sv. Florijan, Breznica, Gaberk, Gabrovo, Log in Brode, ki spadajo k občini Škofja Loka, 200 gld.; v vaseh G o j z d, Malopolje, Križnagora in Zagoliče, občina Col pri Vipavi 300 gld.;

Za p o s a m e z n e p o r a z l i č n i h u i m a h p o š k o d o v a n e znesek 420 gld. Deželni odbor je imenoval za člana okrajnega cestnega odbora Vrhniškega: Janeza Dolinarja, župana pri sv. Joštu in Matijo Šušteršiča, župana v Horjulu, za člana okrajnega cestnega odbora Litijskega pa: Luko Svetca, c. kr. notarja v Litiji iz Alojzija Prašnikarja, grajščaka v Galonku.

Deželni zbor Kranjski je v svojem zadnjem zasedanju deželnemu odboru naročil, da pri šolskih oblastvih dela na to, da se na slovenskih vzporednih razredih za grščino uvede slovenski učni jezik in polagoma tudi na višjih razredih gimnazije v Ljubljani in Novomestu za slovenske učence vpelje slovenski učni jezik. Zajedno je bil deželni odbor pooblaščen, da založnikom potrebnih učnih knjig za 5., 6., 7. in 8. razred slovenskih ljudskih, oziroma meščanskih šol, potem obrtnih ljudskih nadaljevalnih in srednjih šol dovoljenje primerne podpore.

Da se določi, katere knjige naj bi se izdajale, kdo jih naj spisuje in kdo zalaga, sklical je deželni odbor enketo na 7. dan januarija t. l., katere so se razen gospoda dr. Jožefa Vošnjaka, kot poročevalca v deželnem odboru, udeležili še sledeči gospodje: J. Šuman, c. kr. deželni šolski nadzornik, A. Senekovič, gimnazijski ravnatelj, Fr. Wiesthaler gimnazijski ravnatelj, Fr. Levec, c. kr. profesor in okrajni šolski nadzornik, Fr. Orožen, c. kr. profesor na učiteljski, S. Rutar, c. kr. profesor, J. Šubic, vodja c. kr. strokovnih šol, J. Tomšič, c. kr. va-

dniški učitelj, A. Žumer, nadučitelj in vodja, J. Bele in A. Funtek, mestna učitelja.

Pri enketi je bilo sklenjeno, da se izdado: Berilo za 5. in 6. razred v dveh delih, potem za 7. in 8. razred z navodilom o pesništvu in slovstvu kot 3 del, peta računica za 8.razredne šole, zemljepis v treh delih, naravopisje, naravoslovje, obrtno spisje in slovensko berilo za realke in pripravnice.

— Zaznamek dne 2. januarija 1891. leta izžrebanih obveznic 4% deželnega kranjskega posojila, kateri glavinski zneski se bodo dne 1. julija 1891 v imenski vrednosti izplačali:

à 10.000 gld.	št. 33,
à 5.000 gld.	št. 15,
à 1.000 gld. št. 7, 53, 127, 143, 196, 477, 568, 1069, 1100, 1101, 1223, 1244, 1275, 1396, 1453, 1509, 1628, 1645, 1687, 1840, 1848, 1891, 1939, 2092, 2163.	
a 100 gld. št. 137, 235, 359, 362, 451, 453, 603, 607, 608, 674, 694, 714, 836, 842, 871, 992, 1054, 1064, 1102, 1103, 1305, 1326, 1381, 1474, 1509, 1571, 1658, 1758, 1798, 1832, 1875, 1968, 1985, 2065, 2164, 2272, 2274, 2284, 2372, 2425, 2426, 2533, 2544, 2553, 2596, 2645, 2646, 2701, 2721, 2736, 2756, 2827, 2865, 2921, 2932, 2977.	

Navedene obveznice izžrebane z glavinskimi zneski v imenski vrednosti bode kranjska deželna blagajnica v Ljubljani izplačevala omenjenega dne, držaje se veljavnih predpisov. Dalje se še omenja, da se bodo izžrebane obveznice, kakor tudi kuponi, tri mesece pred zapadlim rokom izplačevale proti 4% eskomptni pristojbini.

— Izkaz o izžrebanih in do sedaj še ne izplačanih obveznic 4% kranjskega deželnega posojila.

à 100 gld. št. 341, 348, 378, 395, 710, 712	600 gld.
à 1000 " " 593, 715	2000 "
skupaj	2600 gld.

Izkaz o izžrebanih in še ne izplačanih kranjskih zemljiško odvezno obligacij po 50 gld. št. 328, po 100 gld. št. 137, 828, 1800, 1891, 1892, 2271, 2523, 3071; po 500 gld. št. 655; po 1000 gld. št. 1267, 2642. Lit. A. št. 781 za 70 gld., lit. A. št. 1138 za 200 gld., lit. A. št. 1157 za 230 gld., lit. A. št. 1194 za 260 gld., lit. A. št. 1853 za 110 gld.

— C. kr. glavno ravnateljstvo avstrijskih državnih železnic je opozorilo trgovsko in obrtniško zbornico na I. dodatek k tarifam in tarifnim določbam za vožajo ljudi in prtljage. Posebno važen je odstavek, ki določuje znižane takse za prtljago. Od vzorčnih kovčegov plačajo tisti trgovski potovalci, kateri se izkažejo z izkaznico, na kateri je zapisano potovalčevo ime in njegova firma, potem koliko ima kovčegov in kaj je v njih in ki je podpisana od potovalca in potrjena od trgovske in obrtniške zbornice, za vsakih 10 kilo in za vsak kilometer kolkom vred 1 desetinko krajcarja. Te izkaznice

veljajo 1 leto, in pokazati jih mora potovalec, kadar oddaje prtljago, z voznim listkom vred, in ako zahtevajo mora tudi podpisati svoje ime. Železnica sme tudi pregledati, kaj je v kovčegu. Vzorci morajo biti očitni. Tovorci (koli), v katerih so prodajne reči ali kaka druga prtljaga, so izključeni od znižanih taks, zato jih je pri oddaji posebe povedati (deklarirati). Na vsakem vzorčnem kovčegu mora biti razločno in trpežno zabeleženo ime firme, po katere naročila potovalec potuje. Potovalec se mora voziti s tistim vlakom, za katerega je oddal svoje vzorčne kovčege. Kadar se pripelje na postajo kamor se je bil namenil, mora v eni uri pokazati izkaznico, da prejme prtljago, ali pa naj si da na receptu potrditi, da je res pokazal izkaznico, drugače bode moral doplačati, kolikor je razločka med normalno in znižano takso. Kdor se pregreši kakor koli zoper te določbe, izgubi za vedno pravico do teh znižanih taks.

— **Zlato rožo ali vrtnico** bode letos, kakor smo uže sporočili, najbrže dobila naša cesarica. Ta dragocenost stane 10.000 frankov. Roža je na vejici in stoji v posodi od pozlačenega srebra, ki ima ob straneh papeževaznamenja in napis. Darilo pa pomeni tole: Zlato kaže vsemogočnost, svit in krasota ostalih kovin svetlobo nebeške modrosti. Roža se jako slovesno blagoslovi. Sveti oče, oblečen v mašniško oblačilo, čita blagoslovno molitev iz knjige, ki mu jo drži škof, druga dva škofa pa svetita. Prvi papeževi dostojanstveniki stoje okoli papeža. Papežev kamornik da kleče papežu rožo. Sveti oče sedaj pomoli in poškropi rožo z blagoslovljeno vodo, in z balzamom. Enako slovesno se tudi izroči darilo. Eden kardinal govori prejemnici besede: „Sprejmi iz rok naših rožo, ki ti jo izročamo po posebnem naročilu svetega očeta. Ta cvetica naj ti kaže veselje vojskujoče in zmagovalne cerkve, ker roža, kraljica cvetic, je znamenje večnega slave venca.“ Kadar prejme rožo kaka cesarica ali kraljica, izreče kardinal še te besede: Vaše veličanstvo naj izvoli sprejeti to darilo in ž njim božjo milost, katere prosi sveti oče za Vaše veličanstvo gospoda vseh veka vekov.“ Visoka gospa poljubi potem rožo, in kardinal naznani pričujočim papežev glavni odpustek za vse ude njih obitelji.

— **Telefonske kape.** Kakor smo brali v italijanskih listih, uvedlo bode tamošnje vojno ministerstvo pri vojaških vajah telefonske kape (berretto telefonico). Pri stranicah takih kap, ki bodo priležne ušesom, prirejen bode telefonski aparat. Rabile se bodo take kape posebno za artilerijo, katera bode dobivala povelja od glavnega poveljništva po telefonski žici. Ne bode tedaj treba po tem takem dirjati ordinančnim oficirjem sem ter tja, kakor je to doslej moralo biti.

— V Ljubljani so naštel z vojaštvam vred okoli 30.000 ljudi.

— **Nesreča.** V soboto po noči je mej Poljčanami in Ponikvo zašla lokomotiva s snežnim plugom v poštni vlak in se, po koga krivdi ni znano, tako zaletela v tega,

da je zadnja dva vagona pokončala. Teško poškodvan je ženijski nadporočnik Maly iz Kranja, štirji drugi pa malo.

Novičar iz domačih in tujih dežel.

Z Dunaja. — Dosedanji dvorni svetovalec pri c. kr. deželni vladi v Črnovicah, bivši c. kr. okrajni glavar v Logatcu in zet našega deželnega predsednika, grof Anton Pace imenovan je deželnim predsednikom za Bukovino. Grof Pace zavzimal se je povsod, kjer je služboval, za interese prebivalstva in se je vsled tega ohranil na Kranjskem v dobrem spominu. Preverjeni smo, da bode tem svojim načelom zvest ostal in Bukovinska sme se veseliti, da je dobila na čelo vlade tako značajnega, delavnega in za blagor prebivalstva vnetega predsednika.

Njegovo veličanstvo presvitli cesar podelil je premilostivo velezasluženemu prvoboritelju v Tržaški okolici, državnemu in deželnemu poslancu in Tržaškemu mestnemu svetovalcu, gospodu Ivanu Nabergoju, vitežki križec Franc-Josipovega reda.

Pravosodni minister je prestavil naslednje notarje: gosp. Ivana Plantana iz Radovljice v Ljubljano, gosp. Alfreda Rudescha iz Ilirske Bistrice v Radovljico in gosp. Ivana Rachnéta iz Senožeč v Ilirsko Bistrico.

„Indenpendance Belge“ razglasila je, da obstoji avstro-angleška tajna pogodba, po kateri bi si Avstrija prisvojila Solun in podpirala angleško politiko v Turčiji, na Armenskem in v Egiptu. „Fremdenblatt“, ki dobiva svoje vesti iz ministerstva za vnanje stvari, zanikava to, in se čudi, da se taka šala more vtihotapiti v resen list.

Zagreb. — Kardinal Mihajlovič je nevarno zbolel, danes mu je pa odleglo, podaril je 103.000 gld. od teh 35.000 gld. podpornemu zakladu za duhovnike pastirje, 20.000 gld. zakladu onemoglih duhovnikov, 20.000 gld. za stolno cerkev in 28.000 gld. raznim dobrodelnim bogočastnim zavodom.

Dalmacija. — Na smrt bolan je dr. Bajamonti, vodja avtonomistične italijanske stranke in zagrizen nasprotnik Hrvatov v Dalmaciji.

Iz Carigrada. — Rusko konzulsko oblastvo je v Carigradu zasačilo in prijelo nekega glasovitega zločinca Luckega, ruskega državljanca, ki ga je ruska policija zaradi prav navadnih hudodelstev zasledovala. Ruski konzulat se je le poslužil svoje priznane pravice, naznanil pa je tudi uže prej lokalni policiji svojo namero. Ravno zaradi tega je bil neopravičen krik in vik turške vlade in Rusom sovražnih časopisov. Rusi niso nikakor pregrešili se zoper mejnarodno pravo, kakor bi bili radi videli škodoželjni slovanski nasprotniki. — Razpor med patrijarhom in porto ni še poravnal.

Portugalska. — Razprave med Portugalci in Angleži zaradi določitve obojih interesov v Afriki, bodo kmalu pri kraji, in sicer v zadovoljstvo obeh držav. Dogovor pride, predno ga podpišejo, še v zbornico Portugalsko.